

Redovisning av uppdraget om viktade högskoleprov i en pilotverksamhet

Uppdrag

Universitets- och högskolerådet (UHR) fick i juli 2018 i uppdrag att genomföra en pilotverksamhet där viktade resultat från högskoleprovets två delar används enligt förordning (2018:1510) om försöksverksamhet med viktat högskoleprovresultat vid urval.

I uppdraget ingår att myndigheten ska föreskriva om hur resultatet från de två delarna kan viktas och vilka utbildningar som pilotverksamheten ska omfatta.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 december 2023. I redovisningen ska ingå en uppföljning av om syftet med viktade högskoleprovresultat har uppfyllts och en beskrivning av konsekvenserna av ett eventuellt införande av viktade högskoleprovresultat.

Syftet med pilotverksamheten med viktat högskoleprov är enligt förordningen (2018:1511) om försöksverksamhet med viktat högskoleprovresultat vid urval att "...förbättra högskoleprovets prognosförmåga för olika utbildningar".

Högskoleprovet är ett prov som mäter kunskaper och färdigheter som har betydelse för förmågan att klara av högskolestudier. Syftet med provet är att öka den sökandes möjlighet att bli antagen då det är fler sökande än det finns platser till en utbildning. De flesta utbildningar har färre sökande än platser och då har högskoleprovet ingen betydelse vid antagning, utan alla behöriga sökande antas. För att ha möjlighet att bli antagen i kraft av högskoleprovet måste den sökande uppfylla samtliga behörighetskrav till den utbildning hen söker till.

Enligt Högskoleförordningen (SFS 1993:100) ska minst en tredjedel av utbildningsplatserna fördelas till urvalsgruppen för högskoleprovet.

Sammanfattning

UHR tog i februari 2019 fram en tillfällig föreskrift (UHRFS 2019:5) där det angavs vilken viktning som skulle få användas (75/25, 50/50 eller 25/75) och vilka program som kunde vara föremål för ett viktat högskoleprov. Lärosätena fick själva avgöra om utbildningen skulle viktas mot den verbala eller kvantitativa delen. I ett första skede, höstterminen 2019, var det endast utbildningar som leder till Civilingenjörsexamen enligt bilaga 2 i högskoleförordningen (1993:100) som ingick i pilotverksamheten.

I juni 2019 kompletterades den tillfälliga föreskriften med viktningen 60/40 respektive 40/60 (UHRFS 2019:8). Antalet utbildningar som kunde viktas utökades med högskoleingenjör-, förskolläraryr-, jurist-, läkar-, sjuksköterske-, socionom-, tandläkar-, personalvetar-, psykolog- och veterinärprogrammet.

Ovan nämnda utbildningar bedömdes ha en tillräcklig mängd sökande, ha en god geografisk spridning och, enligt tidigare studie¹, vara utbildningar där svenskfödda och icke svenskfödda gynnas av en viktning. Flertalet utbildningar har dessutom en tydlig övervikt av antingen kvinnliga eller manliga studenter.

UHR har inledningsvis fokuserat på att analysera om köns- och åldersfördelningen bland de som antagits i urvalsgruppen för viktade högskoleprov under pilotverksamheten har påverkats och i så fall på vilket sätt.

Nedan följer en sammanfattning över pilotverksamhetens resultat:

- Lärosätena har frivilligt deltagit i pilotverksamheten och de har valt ut lämpliga utbildningar i enlighet med UHR:s föreskrift.
- Chalmers tekniska högskola, Göteborgs universitet, Högskolan i Borås, Karlstads universitet, Linköpings universitet, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Malmö universitet, Mittuniversitetet, Stockholms universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet har deltagit i pilotverksamheten med viktade högskoleprov.
- Till läkar- och veterinärutbildningarna har ingen viktning ägt rum.
- Antalet sökande till de högskoleingenjör- och förskolläraryrutbildningar som ingått i studien är färre än antalet platser vilket gör att betydelsen av viktade högskoleprov försvinner.
- Utifrån de resultat UHR har fått fram bedöms inte viktade högskoleprov bidra till ökad genomströmning då UHR:s analyser visar att pilotverksamheten inte påverkat sammansättningen av de antagna nämnvärt.

¹ UHR:s rapport Vad händer i antagningen om högskoleprovet viktas? (Universitets- och högskolerådet 2016)
ISBN 978-91-7561-041-2

Genomförande av pilotverksamheten

Högskoleprovet delas in i två delar: En verbal del som mäter ord- och läsförståelse och en kvantitativ del som mäter förmåga till logiskt och analytiskt tänkande.

Lärosätena har viktat högskoleprovet vid antagning på frivillig basis, de har också fått välja med vilken tyngd de vill vikta de olika delarna, (inom ramen för UHR:s föreskrift) och vilken del av högskoleprovet som ska väga tyngst (den verbala eller den kvantitativa).

Pilotverksamheten genomfördes vid antagning till höstterminerna 2019 och 2020 och vårterminerna 2020 och 2021. Totalt deltog 11 lärosäten och viktning användes vid antagning till sammanlagt 148 utbildningar.

Urvalsgruppen för det viktade högskoleprovet som använts i antagningen ersatte den urvalsgrupp för högskoleprovet som används då högskoleprovet inte viktas vid antagning.

Nedan redogörs översiktligt för hur lärosätena valt att vikta högskoleprovet vid antagning till de olika utbildningarna. I bilaga 1 återfinns en förteckning över deltagande lärosäten, aktuella utbildningar och vald viktning.

Antagningsomgång till höstterminen 2019

Vid antagningen till höstterminen 2019 deltog Chalmers tekniska högskola, Karlstads universitet, Luleå tekniska högskola, Lunds universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet med sammanlagt 59 utbildningstillfällen för civilingenjörer. Samtliga lärosäten valde att vikta mot den kvantitativa delen, kvantitativ 75, verbal 25 (75/25).

Antagningsomgång till vårterminen 2020

Vid antagningen till vårterminen 2020 deltog Göteborgs- och Stockholms universitet samt Mittuniversitet.

Göteborgs universitet valde att vikta både socionomprogrammet och psykologprogrammet tyngre mot den verbala delen. Den förstnämnda utbildningen viktades 60/40 verbalt och den sistnämnda 75/25 mot den verbala delen.

Socionomprogrammet vid Stockholms universitet viktades 75/25 mot den verbala delen.

Mittuniversitet viktade socionomprogrammet 60/40 verbalt och sjuksköterskeutbildningen (två utbildningstillfällen) 60/40 mot den kvantitativa delen.

Antagningsomgång till höstterminen 2020

Vid antagningen till höstterminen 2020 deltog Chalmers tekniska högskola, Luleå tekniska högskola, Lunds universitet, Linköpings universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet med sammanlagt 69 utbildningstillfällen för civil- och högskoleingenjörer. Samtliga lärosäten valde att vikta 75/25 mot den kvantitativa delen.

Linköpings universitet valde att även ha med fyra anmälningsalternativ till förskolläraryrket som alla viktades 75/25 verbalt.

Göteborgs universitet valde i likhet med vårterminen 2020 att vikta socionomprogrammet tyngre på den verbala delen. Utbildningen viktades 60/40 verbalt.

Karlstads universitet deltog höstterminen 2020 med juristprogrammet och programmet personal och arbetsliv. Juristprogrammet viktades 60/40 verbalt och programmet personal och arbetsliv 75/25 verbalt.

Malmö universitet viktade tandläkarutbildningen 75/25 mot den verbala delen. Lärosätet valde därmed en annan väg än övriga lärosäten som viktade naturvetenskapliga/tekniska/medicinska utbildningar mot den kvantitativa delen.

Mittuniversitet viktade i likhet med vårterminen 2020 sjuksköterskeutbildningen (två utbildningstillfällen) 60/40 mot den kvantitativa delen.

Socionomprogrammet vid Stockholms universitet viktades 75/25 mot den verbala delen.

Antagningsomgång till vårterminen 2021

Vid antagningen till vårterminen 2021 deltog Göteborgs universitet, Högskolan i Borås samt Mittuniversitet.

Göteborgs universitet valde att vikta socionomprogrammet 60/40 verbalt.

Mittuniversitet viktade socionomprogrammet 60/40 verbalt och sjuksköterskeutbildningen (två utbildningstillfällen) 60/40 mot den kvantitativa delen. Förskolläraryrket viktades 60/40 verbalt.

Högskolan i Borås hade för avsikt att vikta högskoleprovet vid antagning till förskolläraryrket, men valde slutligen att inte göra det.

Resultat av viktningen per utbildning

Urvalsgruppen för det viktade högskoleprovet som använts i antagningen har ersatt den urvalsgrupp för högskoleprovet som används då högskoleprovet inte viktas vid antagning. Detta har gjort uppföljning och tolkning av resultatet lättare. Viktade högskoleprov har använts vid antagning till 14 högskoleingenjörsprogram och 6 förskolläraryrkesprogram. Eftersom samtliga behöriga sökande blivit antagna till dessa utbildningar under pilotverksamheten är en analys av denna sökandepopulation inte relevant.

I tabellerna nedan följer en sammanställning av sökande, antagna och reservplacerade för antagningsomgångarna till höst- och vårterminen 2018 till och med 2023 i urvalsgruppen Högskoleprov (HP) utifrån köns- och åldersfördelning. Vissa utbildningar har enbart antagning till en hösttermin och därför saknas vårterminer i tabellerna. Det anges för aktuell antagningsomgång om viktning har genomförts.

Ortskoder (0581, 2281 etc) anges för att särskilja samma program vid aktuellt lärosäte som ges vid olika orter.

Att enbart se till förändringar i antalet individer kan ge en skev bild av antagningen då antalet antagna kan ändras över tid. UHR har därför valt att analysera om ålder eller kön påverkar möjligheten att bli antagen till en viss utbildning vid antagning med viktade högskoleprov. En kvot erhålls genom att studera hur stor andel gruppen utgör av samtliga behöriga sökande, men även relatera till hur stor andel gruppen utgör av de antagna till de olika programmen. Om denna kvot är över 1,00 betyder det att gruppen antas i högre utsträckning än andra grupper. Fördelen med kvoten är att den kan följas över tid och är stabil oavsett hur många som söker till olika utbildningsplatser.

Civilingenjörsutbildning

Totalt användes viktade högskoleprov vid antagning till 122 civilingenjörsutbildningar under pilotverksamheten. Samtliga program viktades mot den kvantitativa delen, 75/25.

Civilingenjörsprogram söks i högre utsträckning av män och det är även flest män som antas. Variationerna är stora mellan utbildningarna, men generellt antas män i högre utsträckning än vad de söker, det vill säga har en antagningskvot större än 1,00.

UHR:s tidigare studie² har visat att det är troligt att en viktning mot den kvantitativa delen skulle gynna yngre och då framför allt yngre män. Ett annat resultat i den tidigare studien visade att av de utbildningar som redovisades hade viktningen av högskoleprovsresultatet minst påverkan på andelen antagna till program som leder till civilingenjörsexamen. I pilotverksamheten bekräftas den bilden. De förändringar i sammansättningen som går att utläsa är små och har förekommit även när provet inte viktades, vilket gör det svårt att dra några definitiva slutsatser.

Då antalet utbildningstillfällen är stort visas all grunddata i tabellform i bilaga 2.

² UHR:s rapport Vad händer i antagningen om högskoleprovet viktas? (Universitets- och högskolerådet 2016)
ISBN 978-91-7561-041-2

Högskoleingenjörsutbildning

Det är vanligt förekommande att samtliga sökande till en högskoleingenjörsutbildning blir antagna. Detta gäller även för Umeå universitet som deltog i pilotverksamheten. Samtliga sökande antogs i urvalsgruppen för det viktade högskoleprovet vilket gör att viktningen saknar betydelse för den sökandes möjlighet att bli antagen. Av tabellerna framgår därför bara hur många behöriga som sökt och antagits till de olika högskoleingenjörsutbildningarna.

			hp					
			Sökande		Antagna		Reserver	
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Högskoleingenjörsprogrammet i elektronik och datorteknik/ medicinsk teknik	ht2018	23 år och yngre	3	33	0	4	0	0
		24 år och äldre	1	10	1	0	0	0
	ht2019	23 år och yngre	7	34	0	7	0	0
		24 år och äldre	2	8	0	2	0	0
	ht2020 (viktat kvant60/verb40)	23 år och yngre	4	32	0	4	0	0
		24 år och äldre	2	15	0	6	0	0
	ht2021	23 år och yngre	2	26	0	5	0	0
		24 år och äldre	8	19	0	0	0	0
	ht2022	23 år och yngre	1	20	0	3	0	0
		24 år och äldre	1	9	0	1	0	0
Högskoleingenjörsprogrammet i elektronik och datorteknik/ medicinsk teknik - medicinsk teknik	ht2018	23 år och yngre	3	13	0	0	0	0
		24 år och äldre	1	13	0	3	0	0
	ht2019	23 år och yngre	6	13	0	3	0	0
		24 år och äldre	1	6	0	0	0	0
	ht2020 (viktat kvant60/verb40)	23 år och yngre	5	17	0	1	0	0
		24 år och äldre	3	6	0	0	0	0
	ht2021	23 år och yngre	2	7	0	0	0	0
		24 år och äldre	2	9	0	1	0	0
	ht2022	23 år och yngre	2	11	0	0	0	0
		24 år och äldre	1	2	0	0	0	0
Högskoleingenjörsprogrammet i elkraftteknik	ht2018	23 år och yngre	2	11	1	0	0	0
		24 år och äldre	6	19	0	6	0	0
	ht2019	23 år och yngre	4	13	0	0	0	0
		24 år och äldre	6	13	0	2	0	0
	ht2020 (viktat kvant60/verb40)	23 år och yngre	4	15	0	1	0	0
		24 år och äldre	4	7	1	1	0	0
	ht2021	23 år och yngre	3	18	1	2	0	0
		24 år och äldre	8	24	0	2	0	0
	ht2022	23 år och yngre	1	7	0	0	0	0
		24 år och äldre	3	17	2	6	0	0
Högskoleingenjörsprogrammet i energiteknik	ht2018	23 år och yngre	13	47	0	5	0	0
		24 år och äldre	2	22	0	3	0	0
	ht2019	23 år och yngre	14	33	0	0	0	0
		24 år och äldre	3	17	0	6	0	0
	ht2020 (viktat kvant60/verb40)	23 år och yngre	11	41	0	6	0	0
		24 år och äldre	6	11	1	1	0	0
	ht2021	23 år och yngre	10	49	0	6	0	0
		24 år och äldre	10	19	1	2	0	0
	ht2022	23 år och yngre	10	33	0	6	0	0
		24 år och äldre	1	12	0	6	0	0
Högskoleingenjörsprogrammet i maskinteknik	ht2018	23 år och yngre	7	96	1	10	0	3
		24 år och äldre	7	31	2	3	0	3
	ht2019	23 år och yngre	11	63	0	5	0	0
		24 år och äldre	2	23	0	7	0	0
	ht2020 (viktat kvant60/verb40)	23 år och yngre	11	70	1	12	0	0
		24 år och äldre	6	21	0	4	0	0
	ht2021	23 år och yngre	8	67	0	12	0	0
		24 år och äldre	6	27	0	4	0	0
	ht2022	23 år och yngre	15	51	2	8	0	0
		24 år och äldre	1	14	0	5	0	0

Förskolläraryt utbildning

I likhet med antagning till högskoleingenjörsutbildning så antas ofta samtliga behöriga sökande till förskolläraryt utbildningar. Detta har även skett i pilotverksamheten där samtliga antogs i urvalsgruppen för det viktade högskoleprovet vilket gör att viktningen saknar betydelse. Av tabellerna framgår därför bara hur många som sökt och antagits till förskolläraryt utbildningen.

a		Sökande		hp Antagna		Reserver		
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
	vt2018	2281	119	9	36	4	8	0
	vt2019	2281	94	9	36	3	0	0
	vt2020	2281	76	6	29	3	0	0
	vt2021 (viktat kvant40/verb60)	2281	67	2	27	2	0	0
	vt2022	2281	85	10	41	3	0	0
	vt2023	2281	56	3	13	2	0	0

a. Examen = Förskollärarytexamen, Lärosäte = Mittuniversitetet, V_T = V, ProgramKod = ULFÖG

a		Sökande		hp Antagna		Reserver		
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
	ht2018	0581	131	21	31	4	0	0
	ht2019	0581	95	12	28	3	0	0
		0860	9	3	5	0	0	0
		0883	24	3	8	0	4	0
		0884	16	4	3	0	0	0
		0581	70	10	24	2	0	0
	ht2020 (viktat kvant25/verb75)	0860	5	0	2	0	0	0
		0883	11	2	2	0	0	0
		0884	6	1	1	0	0	0
		0581	74	6	22	3	0	0
	ht2021	0860	4	1	1	1	0	0
		0883	17	1	2	0	0	0
		0581	59	3	20	0	0	0
	ht2022	0883	12	3	4	1	0	0
		0581	47	6	10	3	0	0
	ht2023	0581	47	6	10	3	0	0

a. Examen = Förskollärarytexamen, Lärosäte = Linköpings universitet, V_T = H, ProgramKod = L1FOR

Juristutbildning

Sett över tid är ca 7 av 10 sökande till juristutbildningen vid Karlstads universitet kvinnor, och tillhör framför allt åldersgruppen 23 år och yngre. Karlstads universitet valde att vikta 60/40 mot den verbala delen vilket förväntas vara positivt för kvinnor i åldersgruppen 24 år och äldre³. När högskoleprovet viktades vid antagningen till höstterminen 2020 förändrades åldersfördelningen bland de antagna något.

Av tabellen nedan framgår fördelningen bland de antagna i urvalsgruppen för högskoleprovet. När provet viktades höstterminen 2020 antogs fler kvinnor i åldersgruppen 24 år och äldre i urvalsgruppen, än i de omgångar när provet inte viktades.

a			Sökande		hp Antagna		Reserver	
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
ht2018	1780	23 år och yngre	1351	602	19	19	897	379
		24 år och äldre	312	226	11	14	213	135
ht2019	1780	23 år och yngre	1101	434	22	22	733	264
		24 år och äldre	226	181	6	18	162	105
ht2020 (viktat kvant40/verb60)	1780	23 år och yngre	1125	444	11	18	813	309
		24 år och äldre	306	212	14	16	235	135
ht2021	1780	23 år och yngre	1290	478	18	20	933	334
		24 år och äldre	348	212	6	13	282	142
ht2022	1780	23 år och yngre	1179	468	23	24	799	267
		24 år och äldre	277	161	10	10	215	102
ht2023	1780	23 år och yngre	1358	485	25	20	906	298
		24 år och äldre	285	175	9	14	209	110

a. Examen = Juristexamen, Lärosäte = Karlstads universitet, V_T = H, ProgramKod = JALAW

a			Kvot	
			Kvinnor	Män
ht2018	1780	23 år och yngre	0,56	1,25
		24 år och äldre	1,39	2,45
ht2019	1780	23 år och yngre	0,57	1,45
		24 år och äldre	0,76	2,84
ht2020 (viktat kvant40/verb60)	1780	23 år och yngre	0,35	1,43
		24 år och äldre	1,62	2,67
ht2021	1780	23 år och yngre	0,57	1,71
		24 år och äldre	0,70	2,50
ht2022	1780	23 år och yngre	0,61	1,60
		24 år och äldre	1,12	1,93
ht2023	1780	23 år och yngre	0,62	1,40
		24 år och äldre	1,07	2,71

a. Examen = Juristexamen, Lärosäte = Karlstads universitet, V_T = H, ProgramKod = JALAW

³ UHR.s rapport: Vad händer i antagningen om högskoleprovet viktas? (Universitets- och högskolerådet 2016) ISBN 978-91-7561-041-2

Det är tydligt att män, oavsett ålder, generellt antas i större utsträckning i förhållande till sin andel av de sökande (över 1,00). Höstterminen 2020 minskade andelen kvinnor i åldersgruppen 23 år och yngre, från att 2018–2019 ha legat på en kvot om 0,56 – 0,57 minskade den till 0,35 när provet viktades. Så snart viktningen togs bort höstterminen 2021 ”återställdes” kvoten. Kvinnor i åldersgruppen 24 år och äldre antogs däremot i högre utsträckning när provet viktades för att sedan minska igen när provet inte viktades.

Sjuksköterskeutbildning

Majoriteten sökande till sjuksköterskeutbildningen är kvinnor, och speciellt kvinnor i åldersgruppen 24 år och äldre. Under perioden 2018 till 2023 har andelen kvinnor som lägst utgjort 76 % av de sökande. Mittuniversitetet valde att vikta 60/40 mot den kvantitativa delen vårterminen 2020 till vårterminen 2021 (tre antagningsomgångar). Yngre män presterar i regel bättre på den kvantitativa delen. Det var därför troligt att fler yngre män skulle antas under den angivna perioden. Av tabellerna över totalt antal antagna fördelade efter kön och ålder framgår det dock inte tydligt att så har skett, snarare är det män i åldersgruppen 24 år och äldre som ökat i antal bland de antagna under försöksperioden.

a		Antagna			
		23 år och yngre		24 år och äldre	
		Kvinnor Antal	Män Antal	Kvinnor Antal	Män Antal
2281	ht2018	50	3	29	8
	ht2019	36	1	43	5
	ht2020	60	4	45	11
	ht2021	37	1	28	14
	ht2022	40	7	20	8
	ht2023	28	7	27	8
2380	ht2018	31	4	30	15
	ht2019	33	5	27	10
	ht2020	45	0	47	23
	ht2021	25	4	33	13
	ht2022	33	7	31	9
	ht2023	22	5	27	11

a. Examen = Sjuksköterskeexamen, Lärosäte =
 Mittuniversitetet, V_T = H, ProgramKod = VSSKG

a		Antagna			
		23 år och yngre		24 år och äldre	
		Kvinnor Antal	Män Antal	Kvinnor Antal	Män Antal
2281	vt2018	28	2	47	13
	vt2020	26	8	47	9
	vt2021	32	5	44	9
	vt2022	16	3	21	5
	vt2023	23	2	34	16
2380	vt2018	15	5	46	14
	vt2019	23	0	49	8
	vt2020	18	4	47	16
	vt2021	26	5	45	9
	vt2022	13	2	39	12
	vt2023	20	8	47	15

a. Examen = Sjuksköterskeexamen, Lärosäte =
 Mittuniversitetet, V_T = V, ProgramKod = VSSKG

Förändringar i antalet individer kan, som tidigare nämnts, ge en skev bild av antagningen. Att se på kvoter i grupperna ger en bättre bild och en viss förskjutning mot yngre sökande kan skönjas men förändringarna är små och svårtolkade då relativt stora variationer över tid förekommer då provet inte har viktats. En viss minskning bland antagna i åldersgruppen 24 år och äldre, framför allt män, kan skönjas då deras kvot när provet viktas i många fall hamnar under 1,00.

a			Kvot	
			Kvinnor	Män
vt2018	2281	23 år och yngre	0,68	0,00
		24 år och äldre	1,11	2,17
	2380	23 år och yngre	0,96	1,19
		24 år och äldre	0,94	1,30
vt2019	2380	23 år och yngre	0,59	0,00
		24 år och äldre	1,30	1,56
vt2020 (viktat kvant60/verb40)	2281	23 år och yngre	0,68	1,30
		24 år och äldre	1,18	0,98
	2380	23 år och yngre	1,24	0,74
		24 år och äldre	0,97	0,74
vt2021 (viktat kvant60/verb40)	2281	23 år och yngre	0,85	0,00
		24 år och äldre	1,04	1,66
	2380	23 år och yngre	1,08	2,38
		24 år och äldre	1,00	0,62
vt2022	2281	23 år och yngre	0,80	1,29
		24 år och äldre	0,85	2,02
	2380	23 år och yngre	0,58	0,82
		24 år och äldre	1,18	1,52
vt2023	2281	23 år och yngre	0,53	0,86
		24 år och äldre	0,90	2,18
	2380	23 år och yngre	0,61	2,50
		24 år och äldre	0,74	1,57
a. Examen = Sjuksköterskeexamen, Lärosäte = Mittuniversitetet, V_T = V, ProgramKod = VSSKG				

a			Kvot	
			Kvinnor	Män
ht2018	2281	23 år och yngre	0,99	0,32
		24 år och äldre	1,19	1,04
	2380	23 år och yngre	0,76	0,95
		24 år och äldre	1,27	1,26
ht2019	2281	23 år och yngre	0,82	0,50
		24 år och äldre	1,37	1,26
	2380	23 år och yngre	0,77	0,93
		24 år och äldre	0,96	2,52
ht2020 (viktat kvant60/verb40)	2281	23 år och yngre	0,98	0,76
		24 år och äldre	1,05	1,14
	2380	23 år och yngre	1,10	0,00
		24 år och äldre	1,07	1,08
ht2021	2281	23 år och yngre	0,62	0,00
		24 år och äldre	1,38	1,86
	2380	23 år och yngre	0,45	1,80
		24 år och äldre	1,34	1,50
ht2022	2281	23 år och yngre	0,62	1,02
		24 år och äldre	1,26	1,83
	2380	23 år och yngre	0,19	1,48
		24 år och äldre	1,52	1,65
ht2023	2281	23 år och yngre	0,61	2,66
		24 år och äldre	1,13	0,65
	2380	23 år och yngre	0,84	0,44
		24 år och äldre	1,01	1,77
a. Examen = Sjuksköterskeexamen, Lärosäte = Mittuniversitetet, V_T = H, ProgramKod = VSSKG				

Socionomutbildning

Det är fler kvinnor än män som söker till socionomutbildningen, oavsett var utbildningen bedrivs. Det är även fler kvinnor än män som antas till utbildningen.

Göteborgs universitet valde att vikta socionomprogrammet tyngre på den verbala delen, 60/40 från vårterminen 2020 till vårterminen 2021 (tre antagningsomgångar).

Socionomprogrammet vid Stockholms universitet viktades 75/25 mot den verbala delen under perioden vårterminen 2020 och höstterminen 2020.

Mittuniversitet viktade socionomprogrammet 60/40 mot den verbala delen vårterminen 2020 och vårterminen 2021.

Att vikta högskoleprovet förefaller totalt sett inte ha påverkat sammansättningen bland de antagna i de antagningsomgångar där viktning har skett. Det gäller för alla deltagande lärosäten. Antalet antagna i urvalsgrupperna har förändrats marginellt över tid.

		Antagna			
		23 år och yngre		24 år och äldre	
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
a		Antal	Antal	Antal	Antal
1480	vt2018	67	12	93	38
	vt2019	81	13	102	34
	vt2020	78	13	93	36
	vt2021	91	9	82	28
	vt2022	108	19	83	30
	vt2023	104	10	74	32

a. Examen = Socionomexamen, Lärosäte = Göteborgs universitet, V_T = V, ProgramKod = S1SOP

		Antagna			
		23 år och yngre		24 år och äldre	
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
a		Antal	Antal	Antal	Antal
1480	ht2018	99	15	82	34
	ht2019	92	21	72	25
	ht2020	107	15	62	26
	ht2021	118	11	57	24
	ht2022	129	13	41	17
	ht2023	155	12	54	19

a. Examen = Socionomexamen, Lärosäte = Göteborgs universitet, V_T = H, ProgramKod = S1SOP

		Antagna			
		23 år och yngre		24 år och äldre	
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
a		Antal	Antal	Antal	Antal
2380	vt2018	52	12	59	17
	vt2019	45	8	46	11
	vt2020	42	7	35	16
	vt2021	43	6	48	13
	vt2022	40	14	47	9
	vt2023	52	9	60	9

a. Examen = Socionomexamen, Lärosäte = Mittuniversitetet,
V_T = V, ProgramKod = SSOOG

		Antagna			
		23 år och yngre		24 år och äldre	
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
a		Antal	Antal	Antal	Antal
0180	vt2018	82	14	127	37
	vt2019	87	16	119	38
	vt2020	86	13	119	42
	vt2021	86	12	122	30
	vt2022	92	16	101	41
	vt2023	118	22	105	25

a. Examen = Socionomexamen, Lärosäte = Stockholms
universitet, V_T = V, ProgramKod = SOCMY

		Antagna			
		23 år och yngre		24 år och äldre	
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
a		Antal	Antal	Antal	Antal
0180	ht2018	99	29	104	28
	ht2019	121	18	92	29
	ht2020	99	8	109	24
	ht2021	117	15	91	27
	ht2022	127	12	80	31
	ht2023	162	19	69	20

a. Examen = Socionomexamen, Lärosäte = Stockholms
universitet, V_T = H, ProgramKod = SOCMY

a			Kvot	
			Kvinnor	Män
vt2018	1480	23 år och yngre	0,31	1,32
		24 år och äldre	1,30	3,19
vt2019	1480	23 år och yngre	0,38	0,92
		24 år och äldre	1,47	2,95
vt2020 (viktat kvant40/verb60)	1480	23 år och yngre	0,39	0,40
		24 år och äldre	1,43	3,18
vt2021 (viktat kvant40/verb60)	1480	23 år och yngre	0,45	0,92
		24 år och äldre	1,23	2,82
vt2022	1480	23 år och yngre	0,50	1,22
		24 år och äldre	1,18	2,87
vt2023	1480	23 år och yngre	0,54	0,78
		24 år och äldre	1,16	3,27
a. Examen = Socionomexamen, Lärosäte = Göteborgs universitet, V_T = V, ProgramKod = S1SOP				

a			Kvot	
			Kvinnor	Män
ht2018	1480	23 år och yngre	0,47	1,08
		24 år och äldre	1,30	3,74
ht2019	1480	23 år och yngre	0,42	1,74
		24 år och äldre	1,72	2,27
ht2020 (viktat kvant40/verb60)	1480	23 år och yngre	0,48	1,17
		24 år och äldre	1,45	3,23
ht2021	1480	23 år och yngre	0,65	0,85
		24 år och äldre	1,23	2,84
ht2022	1480	23 år och yngre	0,80	1,34
		24 år och äldre	0,88	2,63
ht2023	1480	23 år och yngre	0,71	1,37
		24 år och äldre	1,04	3,29
a. Examen = Socionomexamen, Lärosäte = Göteborgs universitet, V_T = H, ProgramKod = S1SOP				

a			Kvot	
			Kvinnor	Män
vt2018	2380	23 år och yngre	0,76	0,73
		24 år och äldre	1,22	1,51
vt2019	2380	23 år och yngre	0,71	1,39
		24 år och äldre	1,02	1,69
vt2020 (viktat kvant40/verb60)	2380	23 år och yngre	0,77	0,52
		24 år och äldre	1,19	1,94
vt2021 (viktat kvant40/verb60)	2380	23 år och yngre	0,43	0,34
		24 år och äldre	1,54	2,20
vt2022	2380	23 år och yngre	0,55	0,68
		24 år och äldre	1,59	1,07
vt2023	2380	23 år och yngre	0,58	0,90
		24 år och äldre	1,37	1,05
a. Examen = Socionomexamen, Lärosäte = Mittuniversitetet, V_T = V, ProgramKod = SSOCG				

a			Kvot	
			Kvinnor	Män
vt2018	0180	23 år och yngre	0,44	0,87
		24 år och äldre	1,32	2,49
vt2019	0180	23 år och yngre	0,43	1,25
		24 år och äldre	1,18	2,70
vt2020 (viktat kvant25/verb75)	0180	23 år och yngre	0,51	0,91
		24 år och äldre	1,18	2,99
vt2021	0180	23 år och yngre	0,28	0,91
		24 år och äldre	1,48	2,31
vt2022	0180	23 år och yngre	0,35	1,32
		24 år och äldre	1,02	3,21
vt2023	0180	23 år och yngre	0,46	1,41
		24 år och äldre	1,32	1,89
a. Examen = Socionomexamen, Lärosäte = Stockholms universitet, V_T = V, ProgramKod = SOCMY				

a			Kvot	
			Kvinnor	Män
ht2018	0180	23 år och yngre	0,53	1,15
		24 år och äldre	1,30	2,79
ht2019	0180	23 år och yngre	0,66	1,17
		24 år och äldre	1,34	1,94
ht2020 (viktat kvant25/verb75)	0180	23 år och yngre	0,51	0,51
		24 år och äldre	1,64	2,58
ht2021	0180	23 år och yngre	0,67	0,63
		24 år och äldre	1,06	3,15
ht2022	0180	23 år och yngre	0,56	1,03
		24 år och äldre	1,31	2,68
ht2023	0180	23 år och yngre	0,80	0,96
		24 år och äldre	1,15	1,96
a. Examen = Socionomexamen, Lärosäte = Stockholms universitet, V_T = H, ProgramKod = SOCMY				

Tandläkarutbildning

Malmö universitet viktade tandläkarutbildningen 75/25 mot den verbala delen. Äldre sökande har i regel bättre resultat på den verbala delen och det fanns därför skäl att anta att fler sökande från åldersgruppen 24 år och äldre skulle antas när provet viktades. Det visade sig dock vara tvärtom, att fler yngre män antogs.

a		Antagna			
		23 år och yngre		24 år och äldre	
		Kvinnor Antal	Män Antal	Kvinnor Antal	Män Antal
1280	ht2018	38	22	11	5
	ht2019	41	20	16	9
	ht2020	44	27	11	8

a. Examen = Tandläkarexamen, Lärosäte = Malmö universitet, V_T = H, ProgramKod = OGTDL

Eftersom antalet som antagits i urvalsgruppen totalt är högre höstterminen 2020 än tidigare så kan antalet ge en skev bild.

a			hp					
			Sökande		Antagna		Reserver	
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
ht2018	1280	23 år och yngre	626	292	11	7	473	216
		24 år och äldre	108	75	4	3	77	62
ht2019	1280	23 år och yngre	594	251	9	6	446	177
		24 år och äldre	118	70	7	7	85	50
ht2020 (viktat kvant25/verb75)	1280	23 år och yngre	601	301	9	11	475	233
		24 år och äldre	125	82	7	4	105	56

a. Examen = Tandläkarexamen, Lärosäte = Malmö universitet, V_T = H, ProgramKod = OGTDL

Sett till kvot så visas en något tydligare bild, då andelen män i åldersgruppen 23 år och yngre har ökat sin kvot samtidigt som andelen män i åldersgruppen 24 år och äldre i jämförelse med höstterminen 2019 har minskat något. Förändringarna är små och har varierat över tid så det är svårt att dra några definitiva slutsatser av viktningen.

a			Kvot	
			Kvinnor	Män
ht2018	1280	23 år och yngre	0,77	1,06
		24 år och äldre	1,63	1,76
ht2019	1280	23 år och yngre	0,54	0,85
		24 år och äldre	2,11	3,56
ht2020 (viktat kvant25/verb75)	1280	23 år och yngre	0,54	1,31
		24 år och äldre	2,00	1,75
a. Examen = Tandläkarexamen, Lärosäte = Malmö universitet, V_T = H, ProgramKod = OGTDL				

Personalvetarutbildning

Programmet personal och arbetsliv vid Karlstads universitet viktade 75/25 mot den verbala delen höstterminen 2020. Antalet antagna har varierat kraftigt över tid, men andelen kvinnor har alltid dominerat. Andelen antagna kvinnor var lägst höstterminen 2019, då antogs 7 av 10 kvinnor.

a		Antagna			
		23 år och yngre		24 år och äldre	
		Kvinnor Antal	Män Antal	Kvinnor Antal	Män Antal
1780	ht2018	58	14	41	12
	ht2019	83	25	67	15
	ht2020	47	7	29	7
	ht2021	49	14	16	11
	ht2022	49	9	20	7
	ht2023	67	15	31	2

a. Examen = Kandidatexamen, Lärosäte = Karlstads universitet, V_T = H

Urvalsgruppen för högskoleprovet har tidigare konstaterats vara en i vissa fall helt avgörande faktor för mäns möjligheter att bli antagna⁴. Utan högskoleprovet hade kvinnodominansen på många utbildningar varit än större än vad de är. Av de män som antas till utbildningen är det inte ovanligt att 7 av 10 antas i urvalsgruppen för högskoleprovet. Den fördelningen har inte förändrats av att provet viktades höstterminen 2020. Inte heller åldersfördelningen har ändrats nämnvärt. Det är fortfarande fler yngre män som antas. När ålder och kön korsas ökar andelen antagna i åldersgruppen 24 år och äldre till höstterminen 2020. Kvoten är större både för män och kvinnor. Dock ska det noteras att kvoterna var snarlika även höstterminen 2022, och då utan viktning.

a				Kvot	
				Kvinnor	Män
ht2018	1780	23 år och yngre	0,82	0,98	
		24 år och äldre	0,85	2,27	
ht2019	1780	23 år och yngre	0,69	1,61	
		24 år och äldre	1,20	1,03	
ht2020 (viktat kvant25/verb75)	1780	23 år och yngre	0,61	0,91	
		24 år och äldre	1,68	1,85	
ht2021	1780	23 år och yngre	0,38	2,35	
		24 år och äldre	0,71	4,53	
ht2022	1780	23 år och yngre	0,61	1,61	
		24 år och äldre	1,14	1,80	
ht2023	1780	23 år och yngre	0,93	1,62	
		24 år och äldre	1,01	0,00	
a. Examen = Kandidatexamen, Lärosäte = Karlstads universitet, V_T = H, ProgramKod = SGPAR					

⁴ Rapport från UHR 2022: Högskoleprovet Ett redskap för breddad rekrytering? ISBN 978-91-7561-102-0

Psykologutbildning

Vid Göteborgs universitet viktades högskoleprovet 75/25 mot den verbala delen vårterminen 2020. Antalet antagna till utbildningen har varierat över tid. Fler än sju av tio antagna är kvinnor.

a		Antagna			
		23 år och yngre		24 år och äldre	
		Kvinnor Antal	Män Antal	Kvinnor Antal	Män Antal
1480	vt2018	11	6	21	22
	vt2019	11	9	28	12
	vt2020	8	2	37	16
	vt2021	15	2	34	10
	vt2022	22	2	21	11
	vt2023	15	4	29	9

a. Examen = Psykologexamen, Lärosäte = Göteborgs universitet, V_T = V

För män är högskoleprovet viktigt då det över tid alltid har antagits fler män i urvalsgruppen för högskoleprovet än i övriga urvalsgrupper vid antagning till psykologprogrammet. Att vikta högskoleprovet har inte förändrat detta. Det är fortfarande en lika stor andel kvinnor som antas.

a			hp					
			Sökande		Antagna		Reserver	
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
vt2018	1480	23 år och yngre	792	250	2	5	613	195
		24 år och äldre	492	275	2	11	395	201
vt2019	1480	23 år och yngre	677	211	1	4	553	154
		24 år och äldre	453	242	7	8	372	176
vt2020 (viktat kvant25/verb75)	1480	23 år och yngre	679	203	3	1	546	160
		24 år och äldre	474	250	7	10	372	191
vt2021	1480	23 år och yngre	760	216	4	1	643	172
		24 år och äldre	561	274	9	6	459	219
vt2022	1480	23 år och yngre	787	192	1	2	637	143
		24 år och äldre	579	296	8	8	511	233
vt2023	1480	23 år och yngre	721	153	1	1	566	118
		24 år och äldre	481	233	10	7	406	172

a. Examen = Psykologexamen, Lärosäte = Göteborgs universitet, V_T = V, ProgramKod = S2PSY

Bilden blir något annorlunda när ålder och kön korsas. Sett till andelen antagna i gruppen, jämfört med andra åldersgrupper och kön, har andelen män i åldersgruppen 24 år och äldre som antagits ökat vårterminen 2020. Äldre män har alltid haft en kvot över 1,00 men vårterminen 2020 ökade kvoten. Kvoten var vårterminen 2018 jämförbar med vårterminen 2020 vilket gör det svårt att tolka om ökningen beror på viktningen eller inte.

a			Kvot	
			Kvinnor	Män
vt2018	1480	23 år och yngre	0,23	1,81
		24 år och äldre	0,37	3,62
vt2019	1480	23 år och yngre	0,12	1,50
		24 år och äldre	1,22	2,62
vt2020 (viktat kvant25/verb75)	1480	23 år och yngre	0,34	0,38
		24 år och äldre	1,13	3,06
vt2021	1480	23 år och yngre	0,48	0,42
		24 år och äldre	1,45	1,98
vt2022	1480	23 år och yngre	0,12	1,02
		24 år och äldre	1,35	2,64
vt2023	1480	23 år och yngre	0,12	0,55
		24 år och äldre	1,74	2,51
a. Examen = Psykologexamen, Lärosäte = Göteborgs universitet, V_T = V, ProgramKod = S2PSY				

Sammanfattande kommentarer

UHR fick 2018 i uppdrag att i samverkan med lärosätena genomföra en pilotverksamhet med viktade högskoleprovsresultat för ett antal utbildningar. I analyserna har det framkommit att sammansättningen av de antagna endast ändras marginellt när högskoleprovet viktats. Så här i efterhand skulle UHR ha kunnat medge högre grad av viktning än vad myndigheten gjorde, eventuellt hade det inneburit en större effekt på fördelningen mellan de antagna än vad som nu blev utfallet.

Under pilotverksamheten förekommer ett enstaka fall där fördelningen mellan de som antagits tydligt förändrats (se juristprogrammet vid Karlstads universitet), men det är en relativt sett liten förändring vid ett enskilt tillfälle vilket försvårar möjligheten att dra några slutsatser.

Pilotverksamheten visar att en viktning av högskoleprovet vid antagning till högre utbildning inte får några stora effekter. Då antagningsstatistiken visar att förändringarna generellt sett är så små, finns det inte någon anledning att tro att prognosförmågan för högskoleprovet skulle förändras vid ett eventuellt permanent införande av viktade högskoleprov i antagningen till högre utbildning, åtminstone inte på kort sikt.

På längre sikt är det möjligt att de sökandes beteende skulle förändras och att individens resultat på högskoleprovet skulle förskjutas för den enskilde, mot den verbala eller mot den kvantitativa delen, beroende på vilken utbildning individen söker. Det i sin tur skulle kunna innebära en förändring av de antagna över tid. Det är dock svårt att avgöra om prognosförmågan för högskoleprovet skulle påverkas av införandet.

Mot bakgrund av de statistiska uppgifter som redovisats kan UHR inte dra någon slutsats om att viktade högskoleprov påverkar fördelningen av de antagna. Det är därför svårt att se hur viktningen skulle kunna bidra till en ökad genomströmning. En analys av studenternas studieresultat har dock inte genomförts, då UHR:s bedömning är att en ökad genomströmning inte tydligt kan härledas till viktningen.

Ett införande av viktade högskoleprov till fler utbildningar innebär verksamhetsmässigt inte någon stor påfrestning för UHR då antagningssystemet är förberett för att hantera viktade högskoleprov. Enligt UHR:s bedömning kommer lärosätena behöva analysera till vilka utbildningar det är relevant att vikta och vilken del som ska väga tyngst. UHR har svårt att avgöra hur krävande ett sådant arbete skulle vara.

Ur ett sökandeperspektiv är det centralt att det vid ett eventuellt permanent införande av viktade högskoleprov framgår tydligt vilket regelverk som gäller i syfte att kunna bedöma möjligheterna att bli antagen och uppfatta antagningsprocessen som transparent och rättssäker. Ett införande skulle också kunna medföra att den sökande konkurrerar med olika resultat i urvalsgruppen för högskoleprovet beroende på till vilket lärosäte hen söker en utbildning. Detta ställer höga krav på tydlig information till sökande och riskerar, om det blir otydligt, att belasta såväl lärosäten som UHR i form av många frågor.

Fattas beslut om ett införande av viktning av högskoleprovet anser UHR att det är lärosätena som bäst kan avgöra till vilka utbildningar viktning kan ha en effekt på studenternas genomströmning.